

CÖĞRAFYA

Soru Bankası

WhatsApp

0532 583 51 05

9

Mehmet ZOR

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı E-Coğrafya Yayınevi'ne aittir. Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN: 9786057366276

**Genel Yayın
Koordinatörü**

Mehmet ZOR

Elif DEMİRKOL

Editör

Yazarlar

Mehmet ZOR

E-Coğrafya Dizgi Birimi

**Dizgi – Tasarım
Kapak Tasarımı**

BASKI

Akıllı Tahta ve Video Çözümler için
www.lisedestek.com

E-Coğrafya Yayınları İletişim

Ostim Mahallesi 1207. Sokak No: 3/C-D Ostim / Ankara
Santral Tel: 0 850 302 20 90 - Cep: 0 532 5835105

www.instagram.com/ecografya/

E-Coğrafya

ÖN SÖZ

Sevgili öğrenciler,

Üniversiteye giriş sınavlarında hedefinize ulaşmak biliyoruz ki hepinizin en büyük amacıdır. Bu amaca ulaşabilmek için diğer derslerde olduğu gibi coğrafya dersine de sevgi ve ilgi ile yaklaşmanız gerekir. Çünkü sevdiğiniz ve ilgi duyduğunuz dersi öğrenmeye güdülenebilir ve o dersten başarılı olabilirsiniz.

Öğrenme sürecinde öğrenmeyi tamamlayan ve pekiştiren en etkin yöntemlerden biri de ders müfredatında yer alan konularla ilgili çok sayıda ve her zorluk derecesinde sorular çözerek tekrarlar yapmaktır.

Bu kitapta konunun temelini öğrenmenizi ya da hatırlamanızı sağlayacak sorular ve yeni soru tiplerine paralel özgün sorular hazırlamak için gerekli titizliği göstermeye çalıştık. Her konunun başında “**Zihin Haritası**”, “**Framer Diyagramı**”, “**Anlam Çözümleme Tablosu**”, “**Yapılandırılmış Grid**”, “**Grafik Yorumlama**”, “**Dilsiz Harita**” ve “**Açık Uçlu Sorular**” gibi farklı öğrenme kanıtlarından oluşan etkinliklerden oluşan konuyu öğretecek çalışmalar hazırladık. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra kendi içinde kolaydan zora doğru giden testlerle konuyu pekiştirebileceksiniz. Kitaptaki soruları çözerken bilmediğiniz veya unuttuğunuz bir konu ile ilgili sorularla karşılaşabilirsiniz. Bu durumda konuya dönerek öğrenmenizi ve konuyu hatırlamanızı öneriyoruz. Bu amaçla kitaptaki konularla ilgili tüm konu anlatım videolarını çekerek, **E-Coğrafya YouTube** kanalında yayınladık. Bu videoları izleyerek o konuyla ilgili eksikliğinizi en alt düzeye indirebileceksiniz.

Sevgili öğrenciler, kendinize güvenerek ve başarabileceğinize inanarak yapacağınız sistemli çalışma sizi hak ettiğiniz mutluluğa ve başarıya ulaştıracaktır.

Bu yolunuzda, sizlere “**E-COĞRAFYA YAYINLARI**” ile başarılar dileriz...

E-COĞRAFYA AİLESİ

1. COĞRAFYANIN DOĞASI

Coğrafyanın Konusu ve Bölümleri	8
Doğa ve İnsan Etkileşimi	14
Coğrafyanın Tarihi Gelişimi	20

2. MEKÂNSAL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

Mekânın Sembolik Dili: Harita	26
Coğrafi Koordinat Sistemi	28
Projeksiyonlar ve Ölçek	32
Dağılışı Haritaları	34
Yer Şekillerinin Haritalara Aktarılması	38
Türkiye'nin Coğrafi Konumu	44

1. Dönem 1. Yazılısı Provası	48
------------------------------------	----

3. DOĞAL SİSTEMLER VE SÜREÇLER

Hava Olayları	52
Aşırı Hava Olayları	58
Hava Tahminleri	60
İklim Bileşenleri	64
Atmosferin Katları	66
Sıcaklık Dağılışını Etkileyen Faktörler	70
Dünya'da Sıcaklığın Dağılışı	76
Türkiye'de Sıcaklığın Dağılışı	78
Basınç ve Özellikleri	82
Rüzgârlar Çeşitleri	84
Nemlilik ve Yağış	88

1. Dönem 2. Yazılısı Provası	92
------------------------------------	----

Dünyada ve Türkiye’de İklim Tipleri.....	96
İklim Sisteminde Yaşanan Değişiklikler	102

4. BEŞERÎ SİSTEMLER VE SÜREÇLER

Dünya’da Nüfusunun Tarihsel Değişimi ve Geleceği	108
Türkiye’de Nüfusun Tarihsel Gelişimi ve Geleceği	110
Dünya’da Nüfusun Alansal Dağılışı	114
Türkiye’de Nüfusun Alansal Dağılışı.....	120
Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları.....	126
Demografik Dönüşüm Süreci ve Nüfus Piramitleri	132
Nüfus Politikaları.....	138
Nüfusun Yapısal Özellikleri.....	144
Türkiye’nin Nüfus Politikaları	146
2. Dönem 1. Yazılısı Provası	148

5. EKONOMİK FAALİYETLER VE ETKİLERİ

Ekonomik Faaliyetleri Etkileyen Doğal Faktörler	152
Ekonomik Faaliyetleri Etkileyen Beşerî Faktörler	158

6. AFETLER VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

Tehlike, Risk ve Afetler.....	164
Afet Türleri	166
Türkiye’de Afetler.....	170
Bütüncül Afet Yönetimi	174

7. BÖLGELER, ÜLKELER VE KÜRESEL BAĞLANTILAR

Bölge ve Bölge Sınırları.....	178
2. Dönem 2. Yazılısı Provası	182

8. CEVAP ANAHTARI	184
--------------------------------	------------

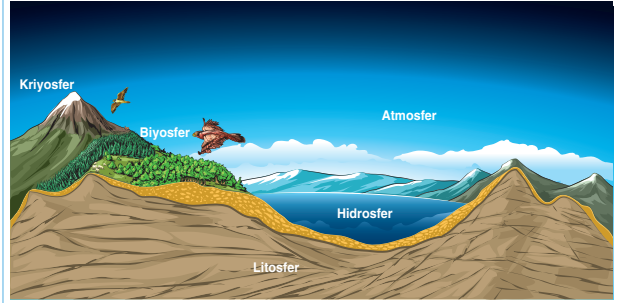
FRAYER
DİYAGRAMI

Aşağıda verilen diyagramdaki örnek ve örnek olmayan alanları doldurunuz.

Tanım / Anlam

Canlı ve cansız varlıkların bulunduğu ve karşılıklı etkileşim içerisinde oldukları alana **doğal ortam** denir. Doğal ortamlar arasında atmosfer, hidrosfer, litosfer, kriyosfer ve biyosferden oluşur.

Temel Özellikler (Fotoğraf, Resim)

Doğal Ortam

İlişkili Örnekler

- Bulutlar
-
-
-
-

İlişkili Olmayan Örnekler

- Mesken
-
-
-
-

ZİHİN
HARİTASI

Aşağıda verilen zihin haritasındaki boş bırakılan alanları doldurunuz.

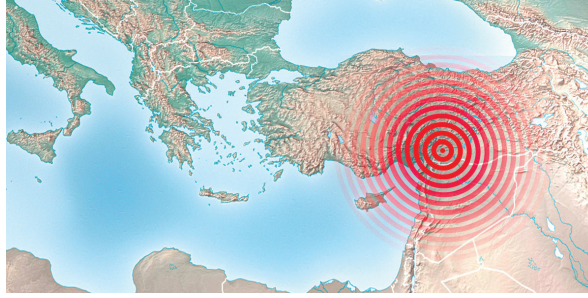

AÇIK UÇLU SORULAR

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

1. Yeryüzünün kutup bölgeleri ve donmuş alanlarına kriyosfer denir.
Kriyosfere üç örnek veriniz.

2. 6 Şubat 2023 yılında Kahramanmaraş merkezli iki büyük deprem yaşanmış ve 50 binin üzerinde insan yaşamını kaybetmiştir.

Bu doğal afet hangi doğal ortamda meydana gelmiştir.

3. Doğal ortamlardan biri olan hidrosferi fiziki coğrafyanın alt dallarından biri olan hidrografiya inceler.
Hidrografiya bu incelemesi sırasında hangi bilim dallarından yararlanır.

4. Beşeri coğrafya insanın doğal ortamdaki geçim özelliklerini araştırır.
Beşeri coğrafya içerisinde yer alan coğrafyanın alt dallarını yazınız.

1. Aşağıda verilenlerden hangisi beşeri coğrafyanın inceleme alanı içinde yer almaz?

- A) Mesken tipleri ve dağılışı
- B) Ulaşım faaliyetlerinin dağılışı
- C) Turizm faaliyetleri
- D) Madencilik faaliyetlerinin dağılışı
- E) Toprak tiplerinin dağılışı

2. Aşağıdaki kavram haritasında coğrafyanın alt dallarından birinin incelemelerini yaparken yararlandığı bilimler gösterilmiştir.

Boş bırakılan yere aşağıdaki coğrafya dallarından hangisi yazılmalıdır?

- A) Jeomorfoloji
- B) Biyocoğrafya
- C) Klimatoloji
- D) Hidrografya
- E) Toprak Coğrafyası

3. Kemal Öğretmen'in öğrencileri ile yapacağı okul gezisinin planı aşağıdaki gibidir.

Meteorolojik şartların izin verdiği sürece seyahat kara yolu ile sürdürülecek, güzergâh üzerindeki göl ve akarsu kenarlarındaki mesire alanlarında mola verilecek, dönüş güzergâhında ise termal otelde konaklanacak ve bölgede bulunan turistik alanlar iki gün boyunca ziyaret edilecek.

Buna göre Kemal Öğretmen'in gezi boyunca,

- I. Turizm
- II. Hidrografya
- III. Klimatoloji
- IV. Jeomorfoloji

yukarıdaki coğrafya dallarından hangileriyle ilgili gözlem yapması beklenir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I ve IV
- E) Yalnız II

- 4. I. Bulut
- II. Plato
- III. Kayaç
- IV. Ağaç
- V. Deniz

Yukarıdaki doğal unsurlardan hangileri, litosfer içinde yer alır?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve IV
- D) III ve IV
- E) IV ve V

5. Bir fiziki coğrafyacı araştırma bölgesinin hidrografik özelliklerini ortaya koymak için çalışma alanında bulunan;

- I. gölün oluşum şeklini ve beslenme kaynaklarını
 - II. akarsuların taşıdığı su miktarını ve rejimini
- incelemiştir.

Bu bilim adamı araştırmalarını yaparken hidrografyanın hangi yardımcı bilim dallarından faydalanmıştır?

	I	II
A)	Oceanografi	Hidrojeoloji
B)	Potamoloji	Oceanografi
C)	Limnoloji	Potamoloji
D)	Hidrojeoloji	Limnoloji
E)	Oceanografi	Limnoloji

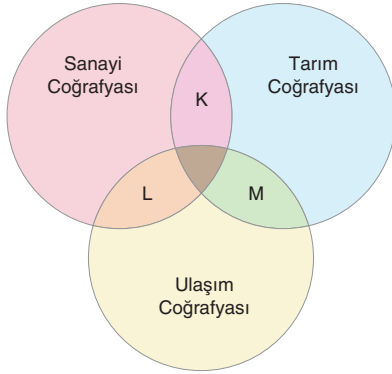
- 6. • Dış kuvvetlerin etki alanlarıyla yer şekillerinin oluşum ve yayılış alanlarını inceleyen bilim dalı
- Yeraltı ve yerüstü sularının yayılışı ve özelliklerini inceleyen bilim dalı
- Yeryüzünü kaplayan bitkilerin özellikleri ve dağılışını inceleyen bilim dalı
- Atmosferde meydana gelen hava özelliklerinin dağılışını ve insan yaşamına etkisini inceleyen bilim dalı

Yukarıda verilen coğrafyanın alt dalları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Klimatoloji
- B) Jeomorfoloji
- C) Biyocoğrafya
- D) Toprak coğrafyası
- E) Hidrografya

7. Aşağıda, beşeri coğrafyanın bazı dallarının gösterildiği şema ile bazı ekonomik etkinlik türleri verilmiştir.

- Kocaeli'nde sanayi tesislerinin liman bölgesinde kurulmasıyla ürünlerini pazara daha kolay gönderebilmesi
- Buğday üretiminin yoğun olduğu Konya'da zamanla un, bisküvi ve makarna fabrikalarının kurulması
- Ege'nin grabenlerinde çok sayıda tarım ürününün yetiştirilmesi ve bunun İzmir Limanı'nı Türkiye'nin en işlek ihracat limanı haline getirmesi

Buna göre numaralandırılan etkinlikler içindeki karşılıklı etkileşimler düşünülürse, bunların şemadaki K, L ve M ile eşleştirilmesi hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	K	L	M
A)	I	II	III
B)	II	III	I
C)	II	I	III
D)	I	III	II
E)	III	II	I

8. Aşağıdakilerden hangisi coğrafyanın doğrudan ilgilendiği konular arasında yer almaz?

- Nüfusun dağılışını etkileyen faktörler
- Kırsal yerleşmelerde kullanılan malzemeler
- Nüfusun ekonomik faaliyet kollarına dağılışı
- İklim ile yetiştirilen tarım ürünleri arasındaki ilişki
- Tarım arazilerinde gübre kullanımı

9. Aşağıdakilerden hangisi, coğrafya biliminin ilgilendiği konular arasında yer almaz?

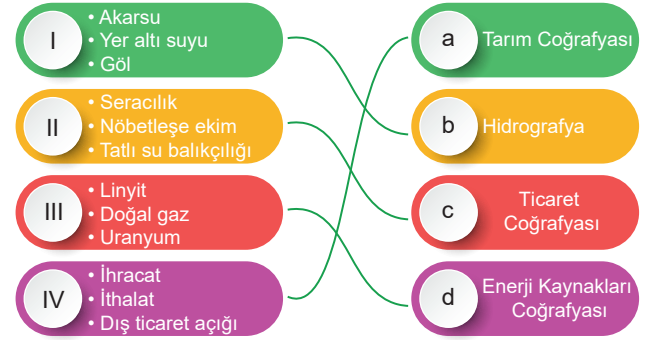
- Dünya'nın şekli ve boyutları
- Ormanlardaki ağaç türlerinin belirlenmesi
- Sanayi tesisleri ve doğal kaynaklar arasındaki ilişki
- Kırsal meskenlerde kullanılan yapı malzemeleri
- Dalga ve akıntıların oluşturduğu yer şekilleri

10. Coğrafyanın inceleme alanı, fiziki coğrafya, beşeri ve ekonomik coğrafya ile bölgesel coğrafya olarak üç başlık altında toplanabilir.

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi farklı bir coğrafya dalının inceleme alanı içerisinde yer alır?

- Torosların uzanış yönünün iklim ve bitki örtüsüne etkisi
- Muğla'da kıyı turizminin gelişmesinde etkili olan faktörler
- Konya'da tarımsal faaliyetlerde sulama sorunu
- Trabzon'da nüfusun dağılışı üzerinde etkili olan faktörler
- Türkiye'nin dış ticaretinde kullandığı ulaşım sistemleri

11. Coğrafya öğretmeni Asım Bey, 9. sınıf öğrencilerine coğrafyanın bölümleri ve alt dallarını öğretebilmek için eşleştirme kartları hazırlamıştır. Kartların bir kısmına coğrafyanın alt dallarını, bir kısmına da bu alt dallarla ilgili kavramlar yazmıştır.

Asım bey, örnek olarak incelediği yukarıdaki çalışmada bir eşleştirme hatası olduğunu fark etmiş ve bunu düzeltmiştir.

Buna göre yapılan düzeltme işlemi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A)	I ile a	IV ile b
B)	II ile a	IV ile c
C)	III ile c	II ile a
D)	IV ile d	III ile a
E)	II ile b	I ile c

12. Coğrafi bakış açısı için doğru tanım aşağıdakilerden hangisidir?

- Coğrafi esaslara göre olayların veya konuların ele alınması
- Bir olayın yeryüzündeki dağılışının belirlenmesi
- İnsanı ilgilendiren konuların ele alınması
- Coğrafyanın ülke yönetimine ilişkin bakış açısı
- Coğrafyanın nüfus dağılışına olan etkisi

1. Coğrafyanın iki temel ögesi vardır. Bunlar doğal çevre ile insandır. Bu ögeler coğrafyanın bölümlenmesinin temelini oluşturur. Doğal çevre fiziki coğrafya tarafından, insan ve insanın yaptığı etkinlikler ise beşeri coğrafya tarafından incelenir.

Buna göre aşağıda verilen örnek inceleme konularından hangisi diğer dördünden farklı bir şekilde coğrafyanın inceleme alanına girer?

- A) Anadolu'nun kuzeyinde ve güneyinde kıyıya paralel komunda uzanan sıradağların, hangi süreçlerden geçerek bugünkü şekillerini kazandıklarının incelenmesi
- B) Türkiye'deki akarsuların sınırlarımızın içinde ya da dışında hangi denizlere döküldüğünün incelenmesi
- C) Akdeniz ikliminin dünyanın hangi enlemleri arasında ve hangi şartlarda etkili olduğunun incelenmesi
- D) Siyah çay tarımının ekonomik değeri ve dünyanın hangi coğrafyalarında yapılabildiğinin incelenmesi
- E) Maki bitki topluluğunun hangi şartlarda geliştiği ve yeryüzündeki dağılışının incelenmesi

2. Coğrafyanın bazı alt dalları doğal çevre elamanlarını inceler.

- I. Hidrosfer - Hidroğrafya
- II. Litosfer - Jeomorfoloji
- III. Atmosfer - Biyocoğrafya

Bu eşleştirmelerden hangisi doğru değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

3. Aşağıdakilerden hangisi fiziki coğrafyanın inceleme alanına girmez?

- A) Enerji kaynaklarının yeryüzündeki dağılışı
- B) Dünyadaki bitki örtüsünün dağılışı ve türleri
- C) Akarsuların meydana getirdiği yer şekilleri
- D) Dağların oluşum şekilleri
- E) Toprağın oluşum süreci ve çeşitleri

4. • Yağış, sıcaklık ve basınç gibi atmosfer olaylarının insan yaşamına olan etkisini araştırır.
- İnsanların gezip, görüp, eğlenmek için yaptığı faaliyetlerini araştırır.
- Yeryüzünde bulunan akarsu, göl ve yer altı sularını araştırır.
- Ülkeler arasındaki ilişkiler ile küresel ve bölgesel örgütleri araştırır.

Yukarıdaki araştırma alanlarıyla coğrafyanın alt dalları eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Siyasi Coğrafya
- B) Klimatoloji
- C) Turizm Coğrafyası
- D) Hidroğrafya
- E) Sanayi Coğrafyası

- 5.

Karadeniz açıklarında petrol araması kararlaştırıldı.

Brezilya'dan kiralanan arama platformları Karadeniz'e çıkarıldı.

Uzun süren sondaj çalışmaları yapıldı.

Petrolün çok derinlerde olması çıkarımını engelledi.

Ege ve Akdeniz'de aynı çalışmaların yapılmasına karar verildi.

Yukarıdaki beşeri faaliyeti inceleyen coğrafyanın alt dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Siyasi coğrafya
- B) Enerji coğrafyası
- C) Ticaret coğrafyası
- D) Sanayi coğrafyası
- E) Ulaşım coğrafyası

6. Nüfus coğrafyası, nüfusun miktarı, artışı, yapısı ve göç hareketleri gibi nüfusun çeşitli özelliklerini inceler.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisinin nüfus coğrafyası inceleme alanına girdiği söylenemez?

- A) Türkiye, genç nüfuslu bir ülke olup dinamik bir yapıya sahiptir.
- B) Yeryüzünde nüfus miktarı en az olan kıta Okyanusya'dır.
- C) Çin, tek çocuk politikasını uygulama koyduktan sonra nüfus artış hızında azalma meydana geldi.
- D) Doğu Karadeniz kırsalında konutlar dağınık şekilde bulunmaktadır.
- E) Kenya, Afrika Kıtası'nda doğurganlık oranının en çok olduğu ülkelerdendir.

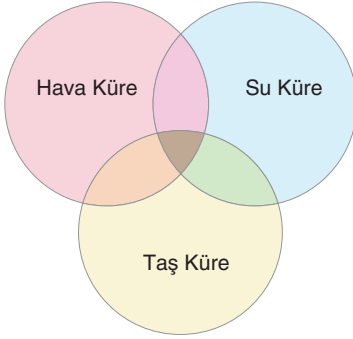

7. I. Botanik
II. Pedoloji
III. Limnoloji
IV. Potamoloji

Yukarıdakilerden hangileri hidroğrafyanın faydalandığı bilim dalları arasında yer almaz?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

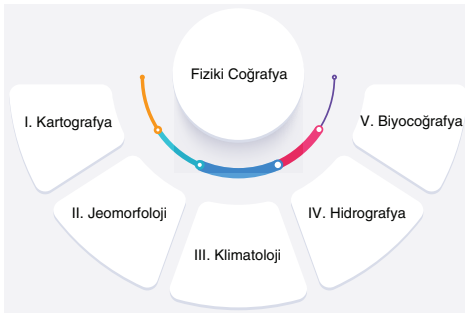
8. Aşağıdaki grafikte doğal ortamlardan bazıları gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdaki doğal unsurlardan hangisi bu grafikte gösterilen doğal ortamların birine ait değildir?

- A) Avrupa Kıtası'ndaki Tuna Nehri
B) Asya Kıtası'ndaki Himalaya Dağları
C) Amazon Havzası'ndaki papaganlar
D) Atmosferdeki su buharı
E) İtalya'daki Vezüv Volkanı

9. Aşağıdaki şemada fiziki coğrafyanın bölümleri gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdaki konulardan hangisi fiziki coğrafyanın bölümlerinden biriyle yanlış eşleştirilmiştir?

- A) Peribacalarının oluşumunda etkili olan kayaç türleri - I
B) Buzul aşınım şekillerinin sınıflandırılması - II
C) Akdeniz ikliminin temel özellikleri - III
D) Akarsuların akımını etkileyen faktörler - IV
E) Tropikal yağmur ormanlarının yayılış alanı - V

10. Deniz öğretmeni, dersinde Avustralya'yı anlatırken, sunumunda şu bilgilere yer vermiştir;

- I. Güney Yarım Küre'de yer alan kıta ülkesidir. Hiçbir ülkeyle kara sınırı yoktur. Okyanusya Kıtası'nda yer alır.
II. Yüz ölçümünün büyüklüğü değişik iklim tipleri ve yeryüzü şekillerinin oluşumuna imkân vermiştir. Kuzeydoğuda tropikal yağmur ormanları bulunurken, güneydoğu ve güneybatı bölgelerinde dağlık alanlar, merkezde ise kurak düzlükler bulunur.
III. 2010 yılı Ekonomik Özgürlük Endeksi'nin üçüncü sırada olup, dünyanın en büyük on üçüncü ekonomidir.

Buna göre Deniz öğretmeni sunumunu yaparken sırasıyla coğrafyanın hangi alt dallarına değinmiştir?

- A) Bölgesel – Beşeri ve Ekonomik – Fiziki
B) Bölgesel – Fiziki – Beşeri ve Ekonomik
C) Fiziki – Bölgesel – Beşeri ve Ekonomik
D) Fiziki – Beşeri ve Ekonomik – Bölgesel
E) Beşeri ve Ekonomik – Fiziki – Bölgesel

11. Beyza, akıllı telefondaki uygulamadan gündemle ilgili haberleri incelerken özellikle dikkatini çekenlerin ekran görüntülerini alarak detaylı araştırmak için saklamıştır.

Beyza'nın aldığı yukarıdaki ekran görüntülerindeki haberlerin konuları ile coğrafyanın alt dalları hangi seçenekte doğru eşleştirilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Turizm	Tarım	Klimatoloji	Enerji
B)	Ticaret	Klimatoloji	Hidrografya	Sanayi
C)	Turizm	Tarım	Jeomorfoloji	Enerji
D)	Ticaret	Klimatoloji	Biyocoğrafya	Sanayi
E)	Turizm	Sanayi	Klimatoloji	Enerji

ANLAM ÇÖZÜMLEME
TABLOSU

Aşağıda verilen anlam çözümleme tablosundaki kavramları insanın doğaya ve doğanın insana etkisi ile eşleştiriniz.

Doğa ve insan etkileşimine örnekler	İnsanın doğaya etkisi	Doğanın insana etkisi
1. İç Anadolu'nun kırsal kesimlerindeki konutların kerpiç ve taş malzemelerden yapılması		✓
2. Dubai'de kıyının doldurularak yapay adalar oluşturulması ve bunların turizm amaçlı kullanılması	✓	
3. Killi toprakların yaygın olduğu yerlerde kiremit ve tuğla fabrikalarının kurulması		
4. Jeotermal kaynakların fazla olduğu İzlanda'da tarım yapılan seraların sıcak sular ile ısıtılması		
5. Türkiye'de yıl içinde insanların giysi türlerini değiştirme ihtiyacının fazla olması		
6. Akdeniz'e kıyısı olan İspanya, Fransa, İtalya gibi ülkelerde kıyı turizminin gelişmiş olması		
7. Akdeniz ile Hint Okyanusu arasındaki deniz ticaretinde en kısa yolun Süveyş Kanalı üzerinden sağlanması		
8. İstanbul'un iki yakasının köprüler ile karadan, Marmaray Projesi ile deniz altından birleştirilmesi		
9. Japonya, İzlanda, Norveç gibi okyanus akıntılarının yakınındaki ülkelerde balıkçılık faaliyetlerinin gelişmiş olması		
10. Yeryüzündeki dağlık ve engebeli alanların genel olarak seyrek nüfuslanmış olması		

YAPILANDIRILMIŞ
GRİD

Kutucuk numaralarını kullanarak aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1
Niğde ile Adana arasında kara yolu yapım maliyetinin yüksek olması	2
Karadeniz kıyılarında kereste üretiminin fazla olması	3
Ordu ile Giresun arasında deniz doldurularak havaalanı inşa edilmesi
4
Amazon Havzası'nda insanların genellikle ince kıyafetler giymesi	5
Güneydoğu Anadolu'da sulama sistemlerinin geliştirmesiyle pamuk ekim alanlarının genişlemesi	6
Süveyş Kanalı'nın açılmasıyla Hindistan ile İtalya arasında deniz yolu güzergâhının kısalması
7
Erzurum-Kars Platoları'nda uzun boylu çayırılara bağlı olarak mera hayvancılığının yapılması	8
Karadeniz kıyısında yamaçlar tarçalandırılarak çay bahçelerinin oluşturulması	9
Konya - Ereğli arasında toplu yerleşmelerin yaygın olması

I. Yukarıda verilen örneklerden hangilerinde doğa, insan yaşamını etkilemiştir?

.....

II. Yukarıda verilen örneklerden hangilerinde insan, doğayı etkilemiştir?

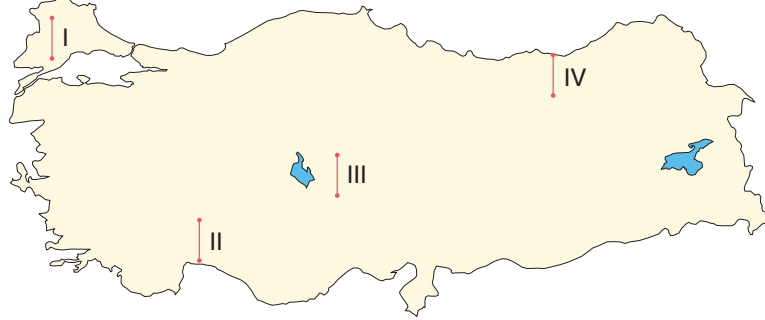
.....

AÇIK UÇLU SORULAR

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

1. Yer şekillerinin engebeli olduğu alanlarda ulaşım tüneller yardımıyla sağlanır.

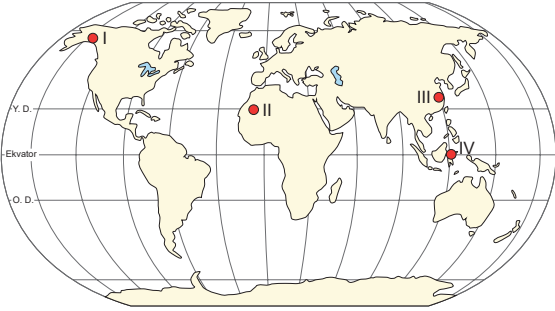
Yukarıda verilen alanların hangilerinde ulaşım tüneller daha çok kullanılır?

2. Özellikle geri kalmış ülkelerde doğa insan yaşamını sınırlandırıcı yönde etkiler
Hangi kıtalarda doğanın insan üzerindeki etkisi daha sınırlıdır?
3. Hindistan ve Bangladeş gibi ülkelerde insanlar daha çok pirinç tarımı yaparlar.
Bu duruma neden olan faktörü yazınız.
4. 11 Ağustos 2021 tarihinde Kastamonu'nun Bozkurt ilçesinde 65 kişinin yaşamını yitirdiği büyük bir sel yaşanmıştır.
Bozkurt ilçesinin coğrafi özellikleri göz önüne alarak bu selin en önemli iki nedenini yazınız.

1. Aşağıdakilerden hangisi doğanın insan yaşamı üzerindeki etkisine örnektir?

- A) İsviçre Alpleri'nin içinden tüneller açılarak ulaşım ağlarının güçlendirilmesi
- B) Sanayileşmenin yoğun olduğu yerlerde tatlı su kaynaklarındaki kirliliğin artması
- C) Yaz kuraklığının belirgin olduğu Akdeniz havzasında kırsal alanların yaygın olması
- D) İzlanda'daki Eyjafjallajökull yanardağının 2010 yılında patlaması ile yayılan kül bulutlarının Avrupa hava sahasını ulaşımına kapatması
- E) İstanbul Boğazı üzerine yapılan köprülerle iki yaka arası kara ulaşımının mümkün olması

2. İnsanların doğal çevrede yaptıkları faaliyetler sonucunda doğal çevre zarar görmektedir.

Haritada gösterilen alanların hangilerinde insan faaliyetleri sonucundan doğal çevre daha çok zarar görmüştür?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

3. Toros Dağları Akdeniz kıyılarına paralel uzanan bir sıradadır.

Toroslar aşağıda verilen insan faaliyetlerinden hangisini olumsuz etkilemiştir?

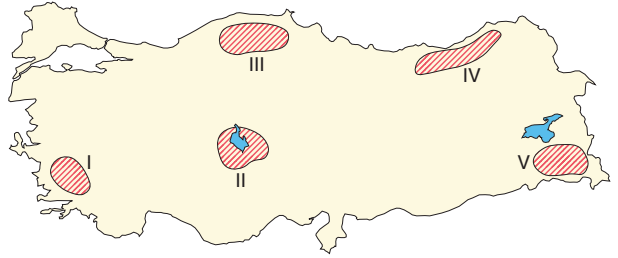
- A) Ulaşım faaliyetlerini
- B) Sanayi faaliyetlerini
- C) Turunçgil tarımını
- D) Deniz turizmini
- E) Zeytin yetiştiriciliğini

- 4. I. Yüksek ve engebeli alanlarda akarsuların akış hızının fazla olması
- II. Yüksek enlemlerde insanların beslenmesinde balık ve hayvansal ürünlerin önemli yer tutması
- III. Kurak ve yarı kurak alanlarda mesken yapımında kerpiç kullanılması
- IV. Sıcaklık ve yağış değerlerinin düşük olduğu alanlarda bitki yoğunluğunun azalması

Yukarıdakilerden hangileri doğal unsurların insan yaşamına etkisine örnek gösterilebilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

5. Doğal ortam koşullarından yer şekilleri insan yaşamını temelden etkiler. Yer şekilleri tarım, ulaşım ve sanayi gibi birçok insan faaliyetini sınırlandırmaktadır.

Haritada gösterilen alanların hangisinde yer şekilleri sade olduğu halde doğal ortam koşulları insan faaliyetlerini sınlandırmaktadır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

6. Teknolojinin gelişmediği alanlarda insan faaliyetleri üzerinde doğanın etkisi ön plandadır. Ancak gelişmiş ülkelerde insanlar doğanın olumsuzluklarını yenebilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisinde insanın etkisi ön plandadır?

- A) Alaska ve Grönland'da insanların beslenmesinde hayvansal besinlerin ön planda olması
- B) Amazon ve Kongo havzalarında insanların yerleşim yeri olarak 1000 m'den yüksek alanları tercih etmesi
- C) Japonya'da engebeli yer şekilleri nedeniyle deniz doldurularak havaalanı yapılması
- D) Dağlık ve engebeli alanlarda ulaşım olanaklarının sınırlı olması
- E) Kurak iklim bölgelerinde nadas uygulamasının fazla olması

7. I. Kongo Havzası
II. Kuzeybatı Avrupa
III. Avustralya'nın güneydoğusu
IV. Afrika'nın kuzeyi

Yukarıda verilen alanların hangilerinde doğal çevre koşulları insan yaşamına daha uygundur?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) III ve IV

8. • Yer şekillerinin yüksek ve engebeli olduğu alanlarda insanların hayvancılık yapması
• Sıcak ve nemli bölgelerin kırsal yerleşmelerinde inşaat malzemesi olarak ahşabın kullanılması
• Tundra iklim bölgelerinde insanların beslenmesinde balığın önemli yer tutması

Yukarıda verilenler aşağıdakilerden hangisine örnek olarak gösterilebilir?

- A) Doğal çevrenin insan faaliyetlerini kontrol ettiğine
B) Dünya üzerinde doğal koşulların birbirine yakın olduğuna
C) İnsanın doğal çevre üzerinde etkili olduğuna
D) Bitki örtüsünün insan baskısıyla tahrip olduğuna
E) Doğal çevre unsurlarının zamanla değiştiğine

9. Ekonomik faaliyetlerle insanlar doğal kaynaklardan faydalanmış ve bu amaçla çeşitli müdahalelerde bulunmuştur.

Buna göre aşağıdaki ekonomik etkinliklerin hangisinde doğaya olan müdahale diğerlerine göre daha azdır?

- A) Tunçbilek termik elektrik santralinde enerji elde edilmesi
B) Erzurum-Kars Platosu'nda mera hayvancılığının yapılması
C) İzmit Körfezi çevresinde sanayi faaliyetlerinin gelişme göstermesi
D) Çukurova'da sera tarımının yapılması
E) Artvin-Yusufeli'nde barajların yapılması

10. I. İçme ve kullanma suyu sağlanması
II. Bitkilerin ihtiyacı olan suyu karşılaması
III. Aşırı yağışların sellere neden olması
IV. Erozyona neden olması

Aşağıdakilerden hangileri, yağışların neden olduğu olumsuz durumlar arasında gösterilir?

- A) Yalnız II B) I ve II C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. Coğrafya öğretmeni Kemal Bey, öğrencilerinden Nevşehir ilinin doğal ortamı ile ilgili bir proje ödevi hazırlamasını istemiştir. Öğrencilerden,

Erkan : Nevşehir'in güneşlenme süresi

Nazlı : Peribacalarının oluşumuna etki eden etmenler

Hilal : Nevşehir'in patates üretim potansiyeli

Tufan : Kızılırmak Nehri'nin akım özellikleri

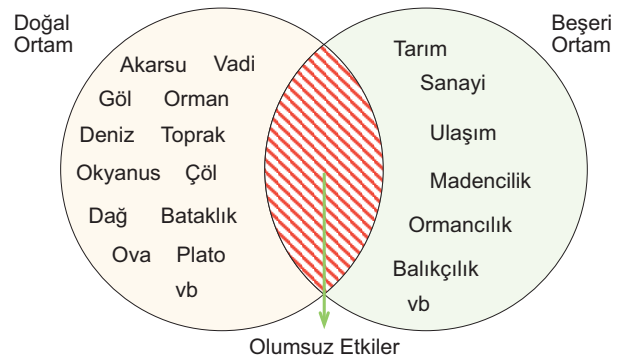
Derya : Kapadokya otellerinin konaklama potansiyeli

üzerine proje başlıklarını sunmuşlardır.

Kemal Öğretmen, hangi öğrencilerin projelerinin doğal ortam koşullarıyla ilgili olmadığını söylemiştir?

- A) Hilal ve Derya B) Erkan ve Nazlı
C) Hilal ve Tufan D) Nazlı ve Derya
E) Nazlı ve Tufan

12. Aşağıda insan-doğa etkileşimini ve bu durumun olumsuz etkilerini ortaya koyan bir şema gösterilmiştir.

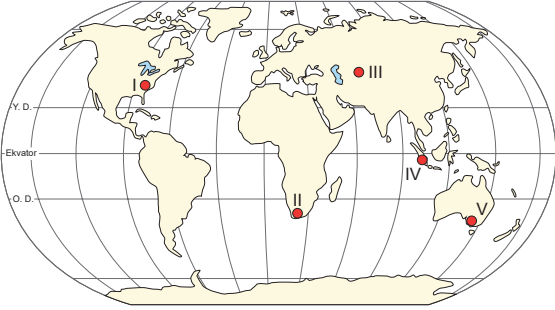
Buna göre aşağıdakilerden hangisinin kesişim alanına yazılması doğru olmaz?

- A) Bitki örtüsünün tahribi
B) Aşırı avlanma faaliyetleri
C) Hızlandırılmış toprak erozyonu
D) Ağaçlandırma çalışmaları
E) Hava kirliliği

1. Aşağıdakilerden hangisi doğanın insana etkisine örnek olarak gösterilemez?

- A) 1999 Marmara Depremi sonrasında Türkiye’de zorunlu deprem sigortası uygulamasının başlaması
- B) Tropikal kasırgaların olumsuz etkileri nedeniyle ABD’de kıyı şehirlerine büyük sığınakların inşa edilmesi
- C) Sıcak ve soğuk okyanus akıntılarının karşılaşma alanında yer alan Japonya’da balıkçılık faaliyetlerinin gelişmiş olması
- D) Ormanların geniş yer kapladığı yaşam alanlarında ahşap konutların yaygın olması
- E) Yerleşim alanı kısıtlı olan ülkelerde kıyıların doldurularak yeni yerleşim alanları elde edilmesi

2. İnsanların yaşadıkları bölgeye göre yıl içerisinde giysi değiştirme ihtiyacı birbirinden farklı olmaktadır.

Haritada gösterilen alanların hangisinde yaşayan birinin yıl içinde aynı kıyafeti giyme olasılığı daha yüksektir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. İnsanın doğayla olan etkileşimi sonucunda doğal çevre zarar görmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi insanın doğayı yanlış kullanması sonucunda ortaya çıkan olumsuz etkilerden biri değildir?

- A) Derin vadiler üzerine viyadükler inşa edilerek ulaşımın sağlanması
- B) Yerleşmelerin tarım alanları üzerinde genişlemesi
- C) Meraların aşırı otatılması sonucunda erozyonun şiddetlenmesi
- D) Termik santrallerden atmosfere çok fazla toz ve karbon-dioksit salınması
- E) Ormanlık alanlarda madencilik faaliyetlerinin yapılması

4. Bazı doğa olayları, insanların doğayı yanlış kullanmasına bağlı olarak afet niteliği kazanabilmektedir.

- I. Volkanik patlama
- II. Heyelan
- III. Tsunami
- IV. Sel

Yukarıda verilen doğa olaylarının hangisinin insanın yanlış müdahalesiyle ortaya çıktığı söylenemez?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
- D) II ve IV E) III ve IV

5. Fotoğrafta gösterilen Kastamonu – Bozkurt’ta 11 Ağustos 2021 tarihinde gerçekleşen selde, 65 kişinin yaşamını yitirdi, 8 kişi de kayboldu. Ayrıca sel felaketinde, hayvanların ve bitkilerin de habitatları zarar görmüştür. Onlarca bina, alt yapı sistemleri, elektrik sistemleri vb. de hasar görmüştür.

Bu selin felakete dönüşmesi üzerinde,

- I. Bölgenin kıyıya yakın kesimde yer alması
- II. Şiddetli bir sağanak yağışın etkili olması
- III. Nehir yatağının daraltılarak vadinin yerleşime açılması
- IV. Havzada yoğun orman örtüsünün bulunması

faktörlerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
- D) II ve IV E) III ve IV

6. İnsanoğlu sürekli doğayla karşılıklı etkileşim içindedir. Bazen doğayı etkilemiş ama çok zamanda doğanın etkisinde kalmıştır.

- I. Tropikal siklonların görüldüğü alanlarda erken uyarı sistemlerinin kurulması
- II. Dağlık ve engebeli alanlarda ulaşımın tünel ve viyadüklerle sağlanması
- III. Bazı akarsuların yataklarının değiştirilmesi

Yukarıda verilenlerden hangilerinde insan doğal koşullara üstünlük sağlamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
- D) I ve III E) II ve III

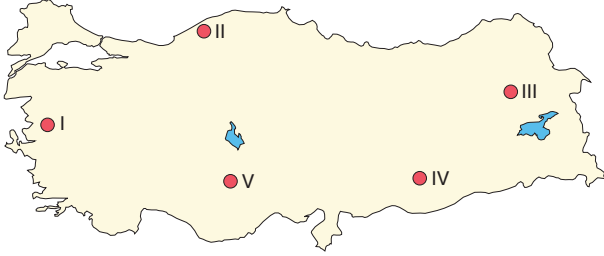

7. İlk insanlar doğaya bağlı bir yaşam sürerken zamanla bilgi birikiminin artması ve teknolojik gelişmelerle birlikte doğal koşulları değiştirecek güce ulaşmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu tip gelişmelere verilebilecek örneklerden biri değildir?

- A) İngiltere ile Fransa arasında Manş Tüneli'nin yapılmasıyla kara ulaşımının sağlanması
- B) İsviçre'de Alp Dağları üzerinde tünel ve viyadüklerin yapılması
- C) Hollanda'da kıyı setlerinin yapılması
- D) Fildişi Sahili'nde muz ve kakao tarımının yapılması
- E) Libya'da çöl iklimi sahasında su nakil projesinin gerçekleştirilmesi

8. Doğal koşullar insanların yaptığı ekonomik faaliyetleri etkilemektedir.

Buna göre haritada gösterilen alanların hangisinde bu duruma bağlı olarak kereste sanayisi gelişme göstermiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Aşağıdakilerden hangisi doğal ortam koşullarının insan yaşamına etkisine örnek gösterilemez?

- A) Yağış miktarının fazla olduğu alanlarda ahşap konutların yaygın olması
- B) Engebeli alanlarda yer alan akarsuların hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması
- C) Nemli ve ılıman iklim şartlarına sahip alanlarda orman örtüsünün gür olması
- D) Ilıman iklime sahip alüvyal ovaların tarımsal potansiyelinin yüksek olması
- E) Dağlık alanlarda yol yapım maliyetlerinin yüksek olması

10. "Özgürlük Yolu" filmi 1940 yılında Sovyet Rusya'ya bağlı Sibirya çalışma kampından, özgürlükleri için kaçtıktan sonra yaklaşık 6500 km yürüyerek Hindistan'a ulaşan esirlerin, yaşadıkları macera ve dramı ustalıkla anlatan yaşanmış bir yol öyküsüdür. Esirler kamptan firar ettikten sonra karlarla kaplı çok soğuk bir bölgeden Moğolistan'ın sıcak çöl bölgesine, oradan da Himalaya Dağları'nı aşarak Hindistan'a kadar gidebilmiştir.

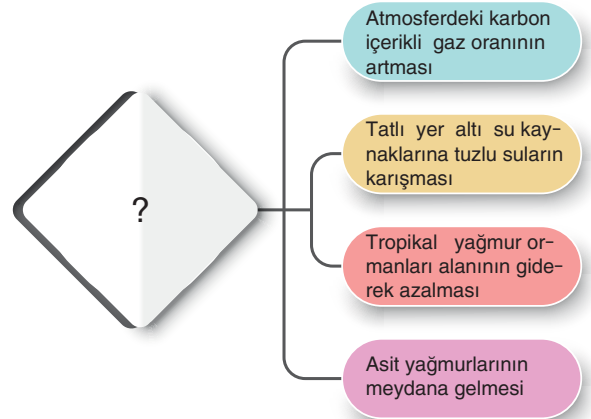
Buna göre filmdeki esirlerin kamptan ayrıldıktan sonra özgürlüklerine kavuşmak için doğadaki doğal unsurlardan hangileri ile daha çok mücadele ettikleri söylenebilir?

- A) Sıcaklık – Yer şekilleri
- B) Bitki örtüsü – Rüzgârlar
- C) Nem – Bitki örtüsü
- D) Kar – Rüzgârlar
- E) Yer şekilleri – Nem

11. İnsanların kutuplar çevresine yerleşmesini sınırlandıran temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yağış miktarının yetersiz oluşu
- B) Bitki örtüsünden yoksun olması
- C) Maden yataklarının az olması
- D) Sıcaklık değerlerinin düşük olması
- E) Donmuş toprakların fazla olması

- 12.

Yukarıdaki şema incelendiğinde, soru işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisinin getirilmesi uygun olur?

- A) Doğanın insan hayatına etkisinin sonuçları
- B) Doğal ortamda yaşanan felaketler
- C) İnsanın doğaya olan etkisinin sonuçları
- D) Biyosferde yaşanan değişikliklerin sonuçları
- E) İklim değişimlerinin etkileri

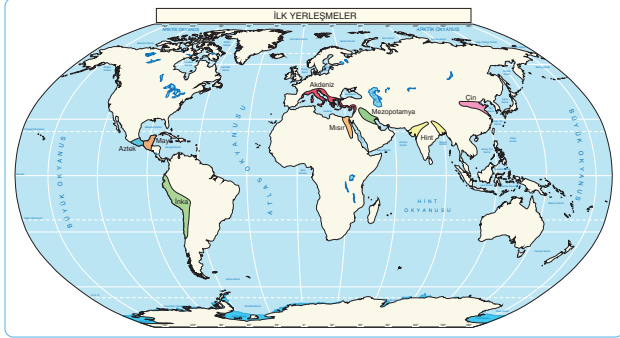
FRAYER
DİYAGRAMI

Aşağıda verilen diyagramdaki örnek ve örnek olmayan alanları doldurunuz.

Tanım / Anlam

İlk Çağ ya da Eski Çağ, MÖ. 3200 ile MS. 476 yılları arasında kapsamaktadır. Eski Çağ'da Anadolu, Mezopotamya ve Mısır'da kentlerin kurulmasıyla ilk medeniyetlerin ortaya çıkması; ticaretin gelişmesi ve yazının icadı coğrafya biliminin gelişmesinde rol oynamıştır. Gezilen yerlerin tasviri, Dünya'nın şekli ve boyutları, koordinat sistemi, yönlerin belirlenmesi bu çağda ele alınan başlıca konular olmuştur.

Temel Özellikler (Fotoğraf, Resim)

Eski Çağ'da Coğrafya

İlişkili Örnekler

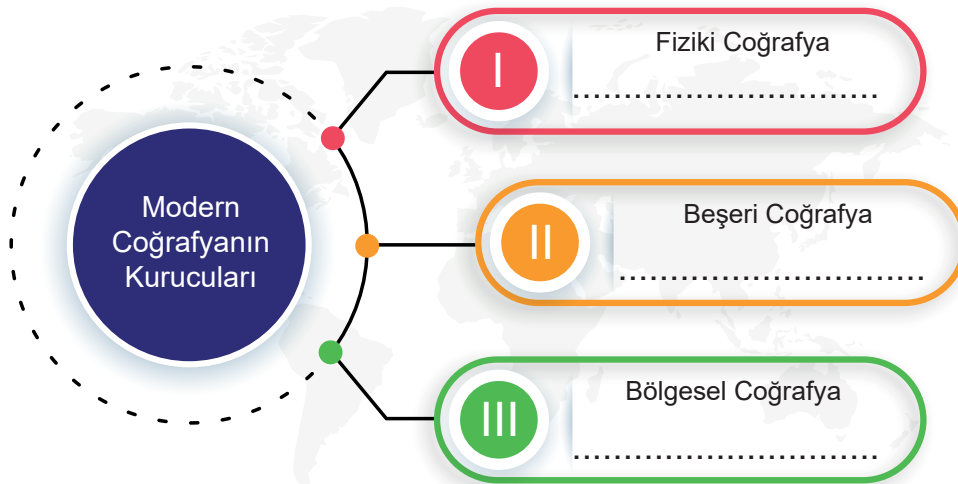
- Eratosthenes
-
-
-
-

İlişkili Olmayan Örnekler

- Ortelius
-
-
-
-

ZİHİN
HARİTASI

Aşağıda verilen zihin haritasındaki boş bırakılan alanları doldurunuz.

AÇIK UÇLU SORULAR

Aşağıda verilen soruları cevaplayınız.

1. Eski Çağ MÖ. 3200'de yazının icadıyla başladı ve MS. 476 yılında Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşüyle son bulmuştur.
Bu dönemdeki coğrafi çalışmaların temel özelliklerini yazınız.
2. Yakın Çağ'da özellikle James Cook gibi denizciler bilimsel deniz seyahatlerini başlatmıştır.
James Cook'un yaptığı deniz seyahatlerini Yeni Çağ'ın deniz seyahatlerinden ayıran farkı belirtiniz.
3. Osmanlı Dönemi'nde ilk coğrafya çalışmaları Fatih Sultan Mehmet döneminde Batlamyus'un eserlerinin çevrilmesiyle başlamıştır.
Osmanlı Dönemi'nde coğrafyaya katkı sağlayan kişileri yazınız.
4. Hollandalı Abraham Ortelius, 1527-1598 yılları arasında yaşamış ve coğrafyaya katkı sağlamış biridir.
A. Ortelius'un çalışma alanını ve eserini yazınız.

1. Orta Çağ'da coğrafya biliminin gelişmesinde Müslüman coğrafyacıların katkıları büyük olmuştur. Bu dönemde Müslüman coğrafyacılar, Eski Çağ filozoflarının fikir ve düşüncelerinden yararlanırken diğer taraftan bu filozoflardan kalma fikir ve görüşlere kendi gezi ve gözlem sonuçlarını ekleyerek coğrafyanın gelişmesini sağlamışlardır.

Aşağıdaki Müslüman coğrafyacılarından hangisi çevresel faktörlerin insan toplulukları üzerindeki etkilerini incelemiştir?

- A) Biruni B) İbni Haldun C) Uluğ Bey
D) Evliya Çelebi E) İdrisi

2. Erzurum Atatürk Üniversitesi'nden emekli olan, beşeri ve ekonomik coğrafya alanındaki çalışmalarıyla tanınan ünlü coğrafyacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Prof. Dr. İbrahim Hakkı Akyol
B) Prof. Dr. Faik Sabri Duran
C) Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz
D) Prof. Dr. Hayati Doğanay
E) Prof. Dr. Reşat İzbirak

3. Beşeri coğrafyanın bir bilim dalı olarak kurulup gelişmesini aşağıdaki coğrafyacılarından hangisi sağlamıştır?

- A) Carl Ritter
B) Paul Vidal de la Blanche
C) Alexander von Humboldt
D) Reşat İzbirak
E) Carl Sauer

4. İlk Çağ'da yapılan önemli coğrafi çalışmalar arasında gezilip görülen alanların haritaları da bulunmaktadır. Bu dönemin ünlü coğrafya çalışmalarından biri Coğrafya Kılavuzu isimli çalışmadır. Bu çalışmada bilinen dünyanın tüm yerleşmeleri doğruya yakın bir şekilde coğrafi koordinatlarıyla bu harita üzerinde gösterilmiştir.

Bu eseri aşağıdaki coğrafyacılarından hangisi tarafından yazılmıştır?

- A) Strabon B) Herodot
C) İbn Haldun D) Anaksimender
E) Batlamyus

5. Osmanlı Devleti'ndeki üçüncü tip coğrafi eserleri seyahatnameler oluşturur. Bu eserler, yazıldıkları dönemde genellikle Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde kalan bölgeler hakkında çok önemli bilgiler içermektedir.

Osmanlı dönemindeki en önemli seyahatnameyi aşağıdakilerden hangisi kaleme almıştır?

- A) İbni Batuta
B) Strabon
C) Evliya Çelebi
D) Piri Reis
E) Katip Çelebi

6. İlk coğrafi düşüncelere Anadolu, Mısır ve Mezopotamya do-laylarında yaşayan Mısırlı, Babilli ve eski Yunan filozofların eserlerinde rastlanmaktadır.

Aşağıda verilenlerden hangisi İlk Çağ coğrafyacılarından birisi değildir?

- A) Thales B) Harizmi C) Strabon
D) Batlamyus E) Eratosthenes